



## Fra biblioteket - artikler fra Tromsøflaket

Universitetsbiblioteket i Tromsø



I vår faste spalte i Tromsøflaket presenter UB ulike aktualiteter innen kunnskaps- og forskningsformidling, nye tilbud til våre brukere og nyheter fra biblioteksektoren mer generelt. Vi vil også gjøre leserne bedre kjent med spesielle godbiter fra våre egne samlinger.

### TROMSØFLAKET NR. 4 - 2002

## ULTIMA THULE

Over flere år har Universitetsbiblioteket i Tromsø bygd opp spesialsamlinger av litteratur på felt som har en naturlig forankring ved et universitet som ligger langt mot nord. *Ultima Thule* - det ytterste nord - er navnet på bibliotekets mest omfattende spesialsamling av eldre litteratur med tilknytning til nordområdene. Samlingen omfatter per i dag om lag 600 bind pluss en del eldre kart. Den eldste boka er fra 1514, mens de nyeste er utgitt like før 1940. Flere av kartene og de aller fleste bøkene kan beskues i glasskap i lesesalsarealet i 1. etasje på UB (HSJ).

*Ultima Thule-samlingen* er delt i tre: *Arctica*, *Laponica* og *Scandinavica*. I tillegg kommer en samling av eldre kart fra 1500-tallet og framover som blant annet viser utviklingen i oppdagningen av de nordlige delene av Europa.

Innenfor *Arctica* har vi samlet bøker med polarforskning som hovedtema. Her finner man selvsagt originalutgaver av verk skrevet av Roald Amundsen og Fridtjof Nansen, men også vitenskapelig utforskning av fenomen som arktisk natur, isfjell og klimatiske forhold. Ei bok fra 1735 gir en fysisk og historisk beskrivelse av nordlysets forunderlige bevegelser. Hans Egedes avhandlinger fra 1700-tallet om det gamle Grønland er også eksempler på litteraturen som finnes blant de litt over 250 bøkene innen *Arctica*-delen av *Ultima Thule*.

*Laponica* omfatter alle emner med relevans for samiske studier. Klassiske verk som Schefferus avhandling *Laponia* fra 1673 samt *Knud Leems beskrivelse over Finmarkens lapper* fra 1767 er godbiter blant de 60-70 publikasjonene som utgjør denne delen av samlingen. Reisebeskrivelser med akvareller og andre tegninger fra samenes land på Nordkalotten, misjonsberetninger, samiske eventyr og sagn og bøker om rasebiologi finnes blant litteraturen i *Laponica*.

Nærmere 300 bøker er plassert under kategorien *Scandinavica* som omfatter litteratur med en større geografisk spennvidde enn *Arctica* og *Laponica*. Topografiske og historiske beskrivelser av landene i Norden er typiske

representanter for denne genren. Den eldste boka i hele samlingen befinner seg her. Det dreier seg om ei bok med den latinske tittelen *Gesta Danorum* (Danmarks Rikes Krønike) utgitt i Paris 1514. Forfatteren heter Saxo Grammaticus og gjorde sine nedtegnelser på slutten av 1100-tallet. Med boktrykkerkunstens gjennombrudd fikk fortellingen, som også har lange avsnitt om Norge, stor innflytelse på det lærde Europas oppfatning av folk og natur i nord. Olaus Magnus storslagne, betydningsfulle og rikt illustrerte verk om de nordiske folkene, utgitt i Roma 1555, er også blant de klassiske perlene man finner her i originalutgave.

Universitetsbibliotekets *Ultima Thule*-samling inneholder for det meste antikvariske og kostbare bøker og kart. Derfor lånes denne litteraturen ikke ut på vanlig måte, men må brukes på biblioteket. I visse tilfeller kan forskere gis spesiell tillatelse om lån. Samlingen er allerede mye brukt blant annet innenfor samiske studier, reiseforskning og polarhistorie.

*Rune Blix Hagen*

---

**Universitetsbiblioteket i Tromsø, Breivika, 9037 Tromsø,**

**Tlf.: 77 64 40 00, Fax.: 77 64 45 90**

**Ansvarlig redaktør: Bibliotekdirektør [Helge Salvesen](#)**

[Vev-ansvarlig](#). Oppdatert: 5.3.2002.

---